

فَلَا تُخْزِنِ تَوَكُّلَكَ اللَّهُ

گزیده تاریخ باغ و منظر شهری

نویسنده: میشل آجری، میشل پنا

مترجم: محمدرضا امیر باغ گلر

۱۲۹۶۹۴۸

آریا سگال

کتابخانه ملی و اسنادخانه ایران

سرشناسه	اودوک، میشل
عنوان و نام پدیدآور	Audouy, Michel
مشخصات نشر	گزیده تاریخ باغ و منظر شهری / تألیف میشل اودوک، میشل پنا؛ ترجمه محمدرضا مهربانی گلزار. تهران: آریاسگال، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	۱۲۸ ص.: مصور (رنگی).
شابک	978-600-94712-2-5
وضعیت فهرست نویسی	فبا
یادداشت	عنوان به فرانسه: Petite histoire du jardin & du paysage en ville = A short history of the urban garden & landscape
موضوع	۲۰۱۲، باغ‌های شهری -- تاریخ
شابک افزوده	پنا، میشل
حجم اثر	Péna, Michel
شابک افزوده	مهربانی گلزار، محمدرضا، ۱۳۶۰ - مترجم
رده ی کنگره	۱۳۹۵ / ۵۸۸۵۲ / ۵۸۸۵۲ / ۵۸۸۵۲
رده بندی	۷۱۲۶۰/۹۱
شماره کتابشناسی	۲۸۸۸۸۸۱

نام کتاب:	گزیده تاریخ باغ و منظر شهری
ناشر:	آریاسگال
نویسندگان:	میشل اودوی، میشل پنا
مترجم:	محمدرضا مهربانی گلزار
ویراستار:	سمانه گل محمدی
لیتوگرافی:	واژه پرداز اندیشه
چاپ و صحافی:	واژه پرداز اندیشه
نوبت چاپ:	بهار ۹۶
تیراژ:	۱۰۰۰ نسخه
قیمت:	۳۹۵،۰۰۰ ریال

کلیه حقوق قانونی برای نشر آریاسگال محفوظ است.

تکثیر یا تولید مجدد تمام یا قسمتی از این کتاب به هر شکل، از جمله چاپ، فتوکپی، هر نوع انتشار در فضای مجازی و سایت‌ها، تهیه ی CD و DVD تصویر و صدا ممنوع است. این اثر تحت پوشش قانون حمایت از حقوق مولفان و منتصفان ایران قرار دارد و متخلفان بر اساس این قانون تحت پیگرد قرار می گیرند.

تلفن: ۰۲۱-۷۶۷۸۱۰۷۸ و ۰۲۱-۳۱۳۱۰۲۰۲

نشر آریاسگال: تهران، خیابان جشنواره، خیابان نقدی، نبش کلهر

فهرست مطالب:

۵	بین النهرین، مصر و ایران
۱۱	یونان و رم باستان
۱۷	شهرهای غربی-اسپانیایی
۲۳	باغهای سرزمین
۳۳	قرون وسطی
۳۹	رנסانس ایتالیایی
۴۹	رנסانس در فرانسه
۶۳	دوران کلاسیک
۷۱	عصر روشنگری
۸۱	انقلاب صنعتی
۸۵	شهرسازی منظرین
۹۱	مدرنیته
۱۰۳	پس از جنگ جهانی دوم
۱۱۱	دوره معاصر

آدم و حوا در باغ بهشت

۱۵۳۳ میلادی

لوکاس کراناخ - نقاش آلمانی دوره رنسانس

«تمدن رودی است با دو ساحل»

ویل دورانت

«منظر» جزء پدیده‌هایی است که کمتر می‌توان به صورت مستقیم آن را شناخت. در حقیقت این آثار و محصولات تعامل انسان و طبیعت هستند که برای ما با نام «منظر» معرفی و ملموس می‌شوند. باینکه اگر جریان زندگی انسان بر روی کره زمین مانند یک رود باشد، «منظر همان ساحلی است که در اثر این جریان شکل گرفته و همواره در حال دگرگونی است.

ویل دورانت، نگارنده «تاریخ تمدن» بر ساحل تاکید می‌کند و اعتقاد دارد در تاریخ، ساحل رود به اندازه جریان خود رود مهم است. از این رو، «تاریخ منظر» به مظاهر دستاوردها و مداخلاتی می‌پردازد که انسان در احوال حیات خویش بر زمین به جای گذاشته است. سکونتگاه‌ها، شهرها، معابد و باغ‌ها همگی نمونه‌هایی از منظر به شمار می‌روند.

باغ، گزینشی از طبیعت است انتخابی با توجه به نیاز اولیه انسان؛ یعنی غذا که در ابتدا محدود به گیاهان و درختان قابل استفاده بود. به تدریج نیازهای روحی و عاطفی نیز اهمیت یافت و این گونه، نقطه عطفی در تاریخ منظر به وقوع پیشت و باغ‌های تفریح و تفرج، به عنوان یکی از مصداق‌های تعامل انسان با محیط، به قصد حفظ روحیه و معنویات به عرصه زندگی انسان وارد شد.

«تاریخ منظر» به روایت این مصداق‌ها می‌پردازد؛ تحلیلی و این آثاری که هریک بازتابی از اقتصاد، فرهنگ، جامعه و نگاه زیبایی‌شناسی در هر دوره را در خود جایزه‌اند.

کتاب حاضر گزارشی است، مختصر و گزیده از مهمترین دوره‌های منظر در طول تاریخ که محصول نگاه انسان به هستی و نحوه ورود او در طبیعت است.

همچنین در حاشیه هر دوره تاریخی، مطالبی تحلیلی از سوی مترجم اضافه شده است تا خواننده به درک کامل‌تری از تحولات منظر در هر دوره دست یابد.

محمدرضا مهربانی گلزار

مرداد ۱۳۹۴

مقدمه مولف فرانسوی برای ترجمه فارسی:

نمی‌توانم خوشحالی خود را از ترجمه فارسی کتاب «گزیده تاریخ باغ و منظر شهری» پنهان کنم. زبان فارسی در واقع زبان کشوری بزرگ است که نخستین باغ‌های جهان، در رابطه تنگاتنگ با ساختار شهر، در این سرزمین زاده شد.

این کتاب دوره‌های مختلف تمدن در سراسر جهان را به‌طور خلاصه برشمرده است و نیز مروری گذرا بر مختصر بر تمدن ایران دارد؛ همچنین تمایل دارم تأثیرات کلیدی این تمدن منظره‌پرداز را بر سایر دوره‌ها، در جریان تاریخ یادآوری کنم.

میراث تمدن ایران در قالب باغ ایرانی همچنان در جامعه امروز زنده و جاری است، به‌عنوان مثال در اصفهان یا در تبریز؛ دو شهر غنی از آثار باشکوه در حوزه باغ و فضاهای جمعی سرسبز که می‌توانند مرجع و الگویی مناسب برای شهرهای قرن ۲۱ باشند.

میشل اودوی

۱۵ می ۲۰۱۵

از دوران باستان، در ایران و بین‌النهرین، کاخ‌ها و عمارت‌های بزرگ، با باغ‌های زیبا همراه بوده‌اند. مشهورترین باغ‌های ایرانی از همه تکنیک‌های لازم بهره گرفته‌اند تا فضایی طبیعی، ایده آل و خیره کننده را ایجاد کنند.

مناظر و باغ‌ها در نزد یونانیان و رومیان، بخشی جدایی‌ناپذیر از فرهنگ به شمار می‌رفتند. افلاطون در زیر درختان تدریس می‌کرد، پلینی و ویرژیل کشاورزی و زیبایی طبیعت را ستایش می‌کردند. شهرها در خاور نزدیک سبز بودند و باغهای‌شان از طریق حصارهای بلند، از گزند بادهای گرم محافظت می‌شدند.

قرن بعد از اروپای دوره رنسانس، مفهوم منظر را در نقاشی و طراحی مطرح کرد. بازنمایی در پرسپکتیو، نگاهی جدید را به ارمغان آورد؛ نگاهی دقیق، حساس و تربیت‌یافته به جهان.

پرسپکتیو به‌طور کلیست آلبرتی در ایتالیا ارائه و به‌طور روزافزون در ساماندهی شهرها و باغ‌ها به کار رفته است.

در قرن هفدهم میلادی، فرانسو، معماران در منظرپردازی، تمایل بیشتری به طراحی دید به سمت مناظر طبیعی و اماکنی قشنگ پیدا کردند.

در اروپا، عصر روشنگری باسیرت منظر طبیعی همراه شد و از طریق هنر باغسازی، نقاشی و فلسفه، طبیعت مورد ستایش قرار گرفت. دو در کتاب امیل، اندیشه‌های ویرژیل را دنبال می‌کرد. هوبرت روبرت مناظری را به تصویر می‌کشید که طبیعت در آن جایگاه ویژه‌ای داشت.

شهر در قرن هجدهم میلادی روشنایی را به ارمغان خود آورد. در پاریس رود سن کانال‌کشی شد. پیاده‌راه‌ها، کوچه‌ها، خیابان‌ها، گردشگاه‌ها ساختار محلات جدید را شکل دادند که دور از مراکز ناسالم شهری احداث شده بودند.

با ظهور انقلاب صنعتی، شهرها متراکم‌تر و آلوده‌تر شدند. از سده‌های طبیعی فاصله گرفتند و نیاز به طبیعت رو به فزونی گذاشت.

در شهرهای لندن، نیویورک و پاریس، پارک‌های عمومی و خیابانهای شجره‌نوسیله آلفان ایجاد شد. شهر اوسمانی هوا و نور را وارد شهرها کرد. جنگل بولونی و پارک بوت-سومون ریه‌های سبز شهر گشتند و جزو منظرپردازیهای فوق‌العاده‌ای به شمار می‌رفتند که آنها را انسان بودند که از این شبکه عبور می‌کردند.

از پایان قرن نوزدهم میلادی، معماران منظر که باغ‌سازان اولیه به‌شمار می‌رفتند، حوزه فعالیت خود را به سمت طراحی شهری توسعه دادند. از زمانی که معماران منظر، شهرسازان و معماران، مدل‌های مختلف را در قالب باغ-شهر، پارک‌وی، کمربند سبز، باغ-حیات و بام سبز آزمودند؛ شهر و طبیعت در یکدیگر آمیخته شدند.

لوکوربوزیه و مدرنیست‌ها از این نیز فراتر رفته و شهری متمرکز را متصور شدند که در آن

مجتمع‌های بلند، برای آزاد شدن زمین و گسترش فضای سبز توصیه می‌شد.

توجه به منظر یعنی: توجه به جغرافیا، تاریخ، محیط، خاک و همچنین درک محسوس مکان که نسبتاً موضوعی طبیعی است، در فرانسه این رویکرد پس از جنگ جهانی دوم با تأسیس دانشکده باغبانی ورسای توسعه یافت و سپس با ظهور حرفه معماری منظر، به تدریج در طراحی شهرها، مراکز تفریحی و پارک‌های جدید کمک نمود.

از دهه هشتاد میلادی، از طریق حمایت‌های قانونی و اجرای پروژه‌های نمادین، حرفه معماری منظر رونق واقعی گرفت.

امروزه صورت‌های زیست‌محیطی یک بُعد تازه به منظر اضافه کرده‌است، به گونه‌ای که موضوعاتی همچون اکومحله‌ها (محلات پایدار)، باغ‌های اشتراکی، کشاورزی شهری و توجه به اکوسیستم‌های درختان، نخود و طبیعی به محور بحث‌های روز تبدیل شده است.

طبیعتی که در توصیف باغ‌های ایرانی آمده، روسو که آن را ستوده بود، مراتع و محیط‌های طبیعی که امروزه تحت عنوان سبوح زیستی شناخته می‌شوند، گویای تمایل انسان به آشنایی مجدد با حیات وحش و طبیعت است.

میشل پنا / معمار منظر

میشل اودوی / معمار منظر